

N:o 30.

Ank. till Riksd. kansli den 2 mars 1896, kl. 12 midd.

Utlåtande, i anledning af väckt motion angående förbud mot vadhållning genom s. k. totalisator.

I en inom Andra Kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, n:o 106, föreslår herr Höjer en skrivelse till Kongl. Maj:t med anhållan om förbud mot vadhållning genom s. k. totalisator, en inrättning som bekant afsedd att vid offentliga kapplöpningar bland allmänheten förmedla vadhållningen å de i kapplöpningen deltagande hästar.

Till en början erinrar motionären derom, att frågan, huruvida totalisatorns användning för sitt ändamål stode i öfverensstämmelse eller icke med gällande lagbestämmelser mot spel och lotteri, varit föremål för svenska domstolarnes pröfning. Sedan nemligen en totalisator, antagligen för första gången här i riket, användts vid en kapplöpning å exercisfältet vid Raus den 30 juli 1893, så yrkade vederbörande allmänna åklagare vid Luggude häradsrätt ansvar å den komité, som anordnat kapplöpningen, alternativt enligt § 2 i kongl. förordningen angående förbud mot lotterier m. m. den 6 augusti 1881 eller enligt 18 kap. 14 § strafflagen. Häradsrätten ogillade emellertid åtalet, enär svarandenas med åtalet afsedda förfarande icke vore af beskaffenhet, att ansvar, enligt de af åklagaren åberopade lagrum, därför kunde ådömas, och hvarken hofrätten öfver Skåne och Blekinge eller högsta domstolen funno skäl till ändring i häradsrättens utslag. Efter det högsta domstolens utslag i målet fallit, användes totalisator å nyo sistlidne höst vid kapplöpningar å Lindarängen.

Bih. till Riksd. Prot. 1896. 7 Saml. 17 Häft. (N:o 30).

Vidare anför motionären:

Det hade gått här som i så många andra land, der praxis länge syntes hafva vacklat. I Tyskland, Österrike, Frankrike, Belgien, England och Förenta staterna ansåges kapplöpningssvaden i det hela såsom hasardspel och vore därför straffbara, men den särskilda form af desamma, som kallades totalisatorsvad, vore i allmänhet under vissa vilkor tolerade, antingen af lagen, såsom i England, eller i strid mot lagen genom ett *administrativt* förordnande, såsom i Tyskland, der den preussiska förvaltningen genom en Cirkularverfassung den 30 augusti 1886 tillätit hållande af totalisator. Äfven i Frankrike vore totalisatorn på administrativ väg auktoriserad sedan 1888.

Att de svenska domstolsinstansernas utslag i det ofvan omförmälda totalisatorsmålet blefvo sådana de blefvo, berodde naturligtvis derpå, att totalisatorsvaden enligt domstolarnes förmenande icke kunde rubriceras vare sig såsom lotteri eller såsom »äfventyrligt spel», och att i följd deraf de åberopade lagrummen i målet icke kunde hafva någon tillämpning. Motionären ville icke tillåta sig någon som helst kritik af domstolarnes utslag, så mycket mindre som i allt fall lagens nuvarande ordalydelse i den punkt i 18 kap. 14 § strafflagen, der det talades om »hållandet af hus», kunde hafva lagt ett bestämdt formelt hinder i vägen för svarandenas fällande till ansvar. Man hade emellertid icke ansett totalisatorsvaden kunna hänföras under det särskilda slag af hasardspel, som kallades lotterier, emedan de afgjordes icke genom lottdragning, utan genom »täflan mellan afsigtligt verkande menskliga krafter»; och i denna uppfattning kunde motionären för sin del instämma. Men man hade ej heller ansett dem vara »äfventyrliga spel» eller egentliga hasardspel, emedan utgången af dem icke bestämdes *hufvudsakligen* af slumpen, utan af de täflandes, d. v. s. hästarnes och ryttarnes, skicklighet, hvilken åter af de sakkunnige läte sig på förhand uppskattas och beräknas; de vore att anse såsom konst- eller skicklighetsspel och sålunda *icke* fallande under 18 kap. 14 § strafflagen. Äfven denna teori skulle motionären kunna biträda, men endast under vilkor, att de s. k. totalisatorsvaden *uteslutande* finge ingås mellan sakkunnige och att *något* medel funnes att före vadens ingående kontrollera de s. k. sakkunniges kompetens såsom sakkunnige. Sådan vore också ståndpunkten inom den belgiska rätten, enligt hvilken vad mellan icke-hästkännare ansåges och bedömdes såsom hasardspel. Men nu vore just meningen, enligt sportsmäns uttryckliga förklaring, att hos oss liksom på många andra ställen påkalla *allmänhetens*, d. v. s. de icke-sakkunniges, deltagande i totalisatorsvaden,

emedan utan denna extra kittling af dåliga passioner intresset för sjelfva kapploppningarna icke skulle kunna hållas vid magt. För motionären, i hvilkens ögon kapploppningarna intet annat vore än en aristokratisk sport, ett tolereradt djurplågeri i strid mot lagen, utan något som helst gagn för vår hästafvel eller för utvecklingen af vårt kavallerivapen, funnes intet skäl, hvarför lagen borde fördraga ett spel, som, om det också i början framträdde under föga farliga former, likväl inom kort hos oss som annorstädes skulle visa sig ödeläggande för folkets moral och för allt flera medborgares ekonomiska välstånd. Och äfven om *uågon* verklig fördel vore att vänta af de sporttävlingar, hvarom nu vore fråga, vore denna fördel för dyrt köpt med väckandet och underhållandet af en last, spelpassionen, hvilken lagen eljest med rätta brännmärkte. Andra länders erfarenhet om kapploppningsvadens demoraliserande inverkan borde äfven vara oss en varning och förmå oss att genom lag hindra deras omplantering på svensk jord i följe med en sport, som hörde till de dåliga nyheter, vi ej sällan från främmande land införde.

På grund af hvad motionären sålunda anfört, hemställer han,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes till nästa Riksdag framlägga proposition om sådan ändring af gällande lagbestämmelser, att all vadhallning genom s. k. totalisator måtte såsom olaglig och straffbar anses.

Då utskottet tror, att beskaffenheten af och användningssättet för totalisatorn, som, såvidt utskottet har sig bekant, ännu endast vid några tillfällen begagnats i vårt land, är för flertalet obekant, så lånar utskottet och anför här ordagrant ur det i Nytt Juridiskt arkiv för år 1895 intagna referatet angående ofvannämnda mål en redogörelse i detta afseende, som tillika innehåller uppgifter om penningomsättningen i totalisatorn vid det åtalade tillfället. Denna redogörelse lyder som följer:

»Den vid ifrågavarande tillfälle å den s. k. sadelplatsen uppsatta totalisatorn bestod af en byggnad af trä, genom skiljoväggar afdelad i tio rum, fem på hvardera sidan af byggnaden, och försedd med två ingångar. På ena sidan mottogos vadebelopp, och på den andra verkställdes utbetalningar. Till totalisatorn hörde fem räknemaskiner, hvilka, under det vadhallningen pågick, på en tafla markerade de belopp, som vedervågats.

Den, som ville anlita totalisatorn, inbetalade dit ett visst belopp, 2, 5 eller 10 kronor, under uppgift på hvilken häst han höll, och fick i stället en tryckt biljett, s. k. »bon», upptagande det inbetalda beloppet och hästens nummer. Vid den vanliga vadhållningen vunno endast de, som hållit på den häst, hvilken inkommit som n:o 1, de öfrigas insatser tillföll de sålunda vinnande; hvad som tillkom en hvar af de vinnande stod i proportion till hans insats. Af räknemaskinerna uträknades ett tal, det s. k. »odds», som utvisade, hur mycket som belöpte på hvarje krona af hvarje vinnandes insats. Detta tal utgjorde summan af allt, som i en löpning parerats, dividerad med summan af insatserna på den vinnande hästen. Hela det insatta beloppet tillföll dock icke oafkortadt den vinnande. Enligt de i löpningsprogrammet kungjorda reglerna skulle nemligen tillfalla totalisatorn *dels* insats på hästar, som ej deltog i löpningen, *dels* 10 % af samtliga insatser, *dels* de vid beräkning af »odds» uppkomna bråkdelarne *och dels* de vinster, som icke uttogos senast nästföljande dag. — Utom den vanliga vadhållningen förekom äfven s. k. platsvadhållning, som utmärktes derigenom, att icke blott de, som hållit på hästen n:o 1, utan alla, som hållit på de 3 första hästarne, vunno. Insatsen var här fixerad till 10 kronor. Sedan 10 % frändragits insatserna för totalisatorns räkning och de placerade hästarne erhållit sina egna insatser åter, fördelades återstoden lika såsom nettovinst. — Efter hvarje löpnings slut uppsattes på totalisatorn anslag, som redogjorde för vadhållningens resultat, omsättningens belopp och »odds». Omedelbart derefter skedde utbetalning af vinsterna mot aflemnande af »bons». — Totalisatorn sköttes vid ifrågasvarande tillfälle af 36 för sådant ändamål särskildt anställda personer. Enligt svarandenas uppgift utgjorde totalomsättningen vid totalisatorn 6,359 kronor, och blefvo »odds» i de fem löpningarne respektive 2,69, 2,69, 2,09, 4,78, och 1,62, hvarjemte totalisatorn erhöll ett belopp af 870 kronor. Två vittnen i målet intygade, att enligt anslagen å totalisatorn insattes i löpningarne på vanlig vadhållning respektive 644, 972, 1,073, 1,254 och 528 kronor samt på platsvadhållning i de fyra första löpningarne respektive 370, 440, 480 och 610 kronor».

Som bekant finnas hos oss icke några tydliga lagbestämmelser om förbud mot vadhållning, såvidt den icke sker i form af äfventyrligt spel, och en orsak dertill, att åklagarens i ofvan omförmälda mål yrkande, att vadhållningen i sammanhang med kapplöpning och förmedelst totalisator skulle bedömas enligt kongl. förordningen angående förbud mot lotterier m. m. den 6 augusti 1881 icke gillades, är nog att finna i den omstän-

digheten, att utgången af en kapplöpning och således äfven af ett derpå grundadt vad icke bestämmes uteslutande eller ens till hufvudsaklig del af slumpen. Men om också denna faktiska skilnad icke kan bestridas, så synes det i allt fall utskottet, som vore denna form af vadhållning, hvilken totalisatorn — enligt hvad som framgår af ofvan intagna beskrifning — har till ändamål att förmedla bland den vid kapplöpningen närvarande allmänheten, så nära beslägtad med lotterispelet, att de motiv, som föranledt tillkomsten af förordningen mot lotterier, äfven böra konsekvent leda till förbud mot vadhållning af ifrågavarande slag. Ty den, som icke är i besittning af fackkunskaper och erfarenhet beträffande de egenskaper hos de i en kapplöpning deltagande hästar, och de förhållanden i öfrigt, hvilka äro afgörande för utgången af en sådan löpning, måste, då han bestämmer sig, huru han skall placera sin insats, låta sig ledas antingen af uppgifter och hörsagor, hvilka kunna antagas så mycket oftare vara origtiga, som förhållandena äro sådana, att en mindre samvetsgrann deltagare i vadhållningen lätt kan känna sig frestad att genom utspridande af osanna uppgifter göra sig vinst på de öfriges bekostnad eller enbart af slumpen; och så blir det för den stora allmänheten — ty få äro väl de, som på detta område ega fackinsigter — ändock slumpen, som afgör utfallet af valet. — Totalisatorn har, såsom förut anmärkts, ännu endast några få gånger varit använd i vårt land, och vid de tillfällen, då den användts, hafva de belopp, som förmedelst densamma omsatts, icke varit särdeles betydliga, men det är att befara, att, om ej lagens förbud kommer emellan, dess användning skall taga ökad fart, och utskottet vill i detta sammanhang omnämna, att det uppgifvits, hurusom under år 1891 i Berlin vid en enda kapplöpningssammanslagning totalisatorer omsättningen uppgått till 27 millioner mark, och i Paris samma år ensamt vid två hufvudagentur till 75 millioner francs, siffror som, om de äro rigtiga, visa, att totalisatorsspelet med stark magt lockar den stora allmänheten. — Af hvad utskottet här ofvan anfört framgår, att, om utskottet såge någon möjlighet att föreslå en effektiv lagstiftning, som, utan att hindra de sakförståndige att begagna sig af totalisatorn för vadhållning i sammanhang med kapplöpningar, gjorde det omöjligt för den icke sakkunniga allmänheten att använda densamma, utskottet helst skulle se frågan löst på sådant sätt. Men då utskottet inser, att oöfvervinneliga praktiska svårigheter skulle göra en dylik lagstiftning illusorisk, och då utskottet håller före, att den betydelse för hästafveln, som totalisators användning vid kapplöpningarna genom den ekonomiska vinsten deraf möjligen eger, är synnerligen ringa, hvaremot de skadliga verkningarna af en sådan vadhåll-

ning äro uppenbara och högst afsevärda, tvekar utskottet icke att föreslå, det sådan vadhållning helt och hållet förbjudes.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört och i hufvudsaklig anslutning till motionärens förslag, hemställer utskottet,

att Riksdagen måtte i skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla om framläggande för Riksdagen af förslag till lagbestämmelser mot användning af den s. k. totalisatorn för vadhållning bland allmänheten i sammanhang med offentliga kapplöpningar.

Stockholm den 2 mars 1896.

På lagutskottets vägnar:

CARL B. HASSELROT.

Reservationer af herrar *Hasselrot, Bruzelius* och *friherre Bonde*.

Herrar *v. Krusenstjerna, Fröberg, Ölander* och *Göransson* hafva begärt få antecknadt, att de icke deltagit i utskottets behandling af detta ärende.
